

Factsheet 2012-3

Monitor veelplegers 2012

Trends in de populatie zeer actieve veelplegers uit de periode 2003-2009

Auteurs: N. Tollenaar, A.M. van der Laan

juli 2012

Dadergroepen die zich met regelmaat schuldig maken aan veel en onder meer ernstige feiten kunnen al jaren rekenen op stevige belangstelling, zowel vanuit het beleid als vanuit de wetenschap. Werd er in de jaren negentig gesproken over 'stelselmatige daders' of over 'de harde kern', na 2000 wordt de term veelpleger gebezigd (Ferwerda, Kleemans, Korf & Van der Laan, 2003).

In de afgelopen jaren is de aanpak van veelplegers een belangrijk speerpunt van het beleid geweest. De idee is een aanzienlijke reductie in de recidive te weeg te kunnen brengen door je te richten op een hoog-risicogroep van bekende daders die veel delicten plegen. De meest actieve groep veelplegers binnen de veelplegerspopulatie, namelijk de zeer actie-

ve volwassen veelplegers (ZAVP's), staat centraal in dit specifieke beleid. Om de omvang van deze groep en de delicten die ze plegen te volgen, ontwikkelde het WODC de Monitor Veelplegers. De monitor brengt de aantallen veelplegers in Nederland in kaart en volgt de ontwikkelingen in de tijd. Ook wordt bijgehouden welke achtergrondkenmerken en strafrechtelijke recidive zeer actieve volwassen veelplegers hebben. De meest recente metingen zijn uitgevoerd op verzoek van de directie Sanctie- & Preventiebeleid van het ministerie van Veiligheid en Justitie.

Deze factsheet behandelt op landelijk niveau de statistieken over de zeer actieve volwassen veelplegers uit de periode 2003 tot en met 2009. De hoofdvraag die we beantwoorden, is:

Welke verschuivingen hebben zich voorgedaan in de aantallen veelplegers, hun delictgedrag, hun achtergrondkenmerken, de recidive en hun insluitingspercentage?

Box 1 Belangrijkste bevindingen

Aantal, aandeel in de totale populatie daders en recidive van de zeer actieve veelplegers (ZAVP's)

- Het aantal ZAVP's daalt in 2009 voor het vijfde opeenvolgende jaar. In 2009 is het absolute aantal ZAVP's afgenomen tot 4.820, dit is een daling van 18,1% t.o.v. 2003.
- In de G4-gemeenten is de relatieve daling van het aantal ZAVP's het grootst: het aantal ZAVP's neemt in deze gemeenten met relatief 29,7% af.
- Het aandeel ZAVP's in de totale populatie van volwassen verdachten is in de periode 2003-2007 gedaald van 3,1 naar 2,6% en blijft in 2008-2009 ongeveer op datzelfde niveau.
- Het aandeel processen-verbaal (pv's) dat voor rekening komt van de ZAVP's laat eveneens een dalende trend zien; een daling van 10,0 naar 6,4% van het totale aantal pv's. Dit is een procentuele daling van -35,6%.
- De recidive onder de ZAVP's daalt in 2009 voor het tweede opeenvolgende jaar. Dit betreft de frequentie en de omvang van recidive. De ernst van de recidivedelicten blijft stabiel.

Bevindingen naar achtergrondkenmerken van de ZAVP's

- De gemiddelde leeftijd van de ZAVP's lijkt licht te dalen. In 2009 is deze voor het eerst beneden de 33 jaar.
- Binnen alle herkomstgroepen laat het aandeel ZAVP's een dalende trend zien in de periode 2003-2009. De sterkste daling is zichtbaar binnen de groep Surinaamse Nederlanders (-38% t.o.v. 2003).
- Het aandeel vermogensdelicten onder de ZAVP's neemt nog steeds af en het aandeel vernieling en openbare ordedelicten en geweldsdelicten neemt verder toe.
- In de meest recente cohorten lijkt in vergelijking met oudere cohorten van ZAVP's sprake van minder verslavingsproblematiek en meer relationele en financiële problemen. Deze trend is echter minder zeker vanwege een toename van ontbrekende gegevens in het laatste jaar.
- De ZAVP's van recente cohorten (2006-2009) hebben een duidelijk minder omvangrijk crimineel verleden, gemeten in aantallen strafzaken en pv's, dan die van de oudere cohorten. De gemiddelde leeftijd en lengte van de strafrechtelijke carrière zijn echter gelijk gebleven. Er lijkt sprake te zijn van een iets minder criminele groep en dit komt ook tot uiting in een afname van de mate van insluiting. In 2009 zijn de ZAVP's minder vaak en gemiddeld voor een kortere periode ingesloten dan in 2003.
- In tegenstelling tot de ontwikkelingen in de aantallen van de totale populatie ZAVP's en die bij andere verdachtengroepen, neemt het aantal 18-24-jarigen ZAVP's in de periode 2003-2009 continu toe. De ernst van de delicten (in termen van strafdreiging) neemt echter wel af waardoor er sprake is van een minder zware groep jongvolwassen zeer actieve veelplegers. Mogelijk spelen veranderingen in prioriteiten en beschikbare capaciteit in de opsporing hierbij ook een rol.

Tot slot

De daling in het aantal ZAVP's (absoluut en relatief en in de verdachtenpopulatie) zet door ongeacht achtergrondkenmerken en ook in de meeste gemeenten. De gemiddelde leeftijd van de ZAVP's daalt iets en de duur en ernst van de criminele carrière neemt af. De groep jongvolwassen ZAVP's neemt daarentegen opnieuw toe. Deze groep heeft niet meer problemen dan de oudere ZAVP's maar is wel anders van samenstelling.

Methode van onderzoek

In de Monitor Veelplegers worden registratiegegevens uit verschillende databronnen aan elkaar gekoppeld. Op basis van politieregistratiegegevens¹

¹ We gebruiken zogenoemde *definitieve* gegevens uit het HerkenningsDienstSysteem (HKS) van de politie. Het HKS is een samengevoegde landelijke registratie van onder meer

verdachtegegevens uit de politieregio's. Drie maanden na een peiljaar worden voor de eerste keer gegevens opgehaald. Deze bevatten echter nog aanzienlijke administratieve achterstanden en zijn daarom *voorlopig*. Eén jaar later worden de gegevens opnieuw bij de politieregio's opgehaald. De grootste registratieachterstanden zijn dan weggewerkt. Dit zijn de zogenoemde *definitieve* HKS gegevens welke hier worden gepresenteerd.

wordt jaarlijks nagegaan welke personen voldoen aan de definitie van de 'zeer actieve volwassen veelpleger' (ZAVP). In het beleid gericht op de aanpak van veelplegers is deze groep als volgt gedefinieerd:

- Zeer actieve veelpleger (ZAVP): iemand van 18 jaar of ouder die over een periode van vijf jaren – waarvan het peiljaar het laatste jaar vormt – meer dan tien processen-verbaal tegen zich zag opgemaakt, waarvan ten minste één in het peiljaar. Het peiljaar is het jaar waarin hij of zij als ZAVP is aangemerkt.

Door registratiegegevens van instanties als de politie, het Openbaar Ministerie (OM), reclassering en de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) te koppelen, worden de personen uit de verschillende jaarcohorten² door de tijd gevolgd.

Voor een uitgebreide behandeling van de methode, zie Tollenaar et al. (2007).

Resultaten

Daling aantal ZAVP's zet verder door

Het aantal ZAVP's daalt al vanaf 2005 en ook in 2009 zet de daling door (tabel 1). Ten opzichte van 2003

² Deze jaarcohorten worden gevormd door te kijken wie er in een peiljaar als ZAVP kan worden aangemerkt. Het is dus mogelijk dat in de tijd één persoon in meerdere cohorten voorkomt.

is in 2009 het absolute aantal ZAVP's met 18,1% gedaald. Per 1.000 volwassenen zijn er in 2009 20,1% minder ZAVP's dan in 2003. Sinds 2008 daalt ook het totale aantal volwassen verdachten. Daardoor is het aandeel ZAVP's in de totale verdachtenpopulatie nagenoeg gelijk als in 2007, namelijk 2,6%.

Aandeel jaarlijkse processen-verbaal neemt opnieuw af

Het jaarlijks totaal aantal opgelegde processen-verbaal (pv's) laat zien hoe vaak bepaalde verdachtengroepen met de politie in aanraking komen. De ontwikkeling in het aantal jaarlijks opgelegde pv's loopt gelijk op met de hiervoor besproken ontwikkelingen (tabel 2). Ook in de populatie van overige volwassen verdachten is na een jarenlange stijging sinds 2008 sprake van een afname ten opzichte van het voorgaande jaar. Onder de ZAVP's daalt opnieuw het jaarlijkse absolute en relatieve aantal pv's. In 2009 is het aandeel processen-verbaal opgelegd aan ZAVP's 6,4% van het totale aantal pv's in de verdachtenpopulatie. Het gemiddelde aantal delicten per pv is al jaren constant. In 2009 hebben de ZAVP's gemiddeld 1,5 delicten per pv. Ter vergelijking, in de totale populatie verdachten ligt het gemiddelde aantal delicten per pv rond de 1,4.

Tabel 1 Aantallen volwassen inwoners, verdachten en geregistreerde zeer actieve veelplegers, en in de peiljaren 2003-2009*

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Toename t.o.v. 2003 (abs.)	Toename t.o.v. 2003 (%)
Volwassen bevolking (x 1.000)	12.535	12.599	12.654	12.707	12.752	12.793	12.859	323.865	2,6
ZAVP	5.883	6.059	5.886	5.614	5.467	5.152	4.820	-1.063	-18,1
Overige volwassen verdachten	182.782	195.553	200.459	202.480	204.753	195.702	183.148	366	0,2
Aantal ZAVP per 1.000 volwassenen	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	-0,1	-20,1
Aandeel ZAVP's in verdachtenpopulatie	3,1	3,0	2,9	2,7	2,6	2,6	2,6	-0,6	-17,8

* Meting per 31 december van het betreffende peiljaar.

Tabel 2 Trends in processen-verbaal en gemiddeld aantal delicten per pv in de periode 2003-2009, voor zeer actieve veelplegers en overige verdachtenpopulatie

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Toename t.o.v. 2003 (abs.)	Toename t.o.v. 2003 (%)
Aantal pv's ZAVP	24.386	23.336	19.075	18.035	18.136	17.305	15.153	-9.233	-37,9
Aantal pv's overige volwassen verdachten	219.373	234.304	238.657	241.800	245.588	232.724	220.198	825	0,4
Aandeel ZAVP's in totaal aantal pv's volwassenen (%)	10,0	9,1	7,4	7,0	6,9	6,9	6,4	-3,6	-35,6
Gemiddeld aantal delicten per pv ZAVP's	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	-0,1	-5,6

* Meting per 31 december van het betreffende peiljaar.

Box 2 Trends in ZAVP's in de G4- en de G25-gemeenten

Veelplegers zijn niet evenredig verdeeld over de gemeenten in Nederland. Vooral in stedelijke gebieden zijn meer ZAVP's dan in kleine gemeenten, onder meer doordat er meer gelegenheid is tot het plegen van criminaliteit, maar bijvoorbeeld ook omdat de lokale aanpak van veelplegers verschilt. Omdat we willen nagaan of er verschillende trends op gemeenteniveau zijn, besteden we in deze factsheet extra aandacht aan de ZAVP's in de G4- en de G25-gemeenten.

Zoals tabel 2.1 laat zien, is de trend in het absolute aantal ZAVP's in de G4 en in de overige G25 veel sterker dalend dan het landelijk beeld laat zien. In de overige G25-gemeenten is de daling 30% tegen 18,1% landelijk. Bovendien is te zien dat de trend in de overige gemeenten juist stijgend is. Het absolute aantal ZAVP is met 8,8% gestegen in deze gemeenten.

Tabel 2.1 Aantal ZAVP's naar gemeenten, 2003-2009

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Toename (abs.)	Toename (%)
G4 ^a	2.265	2.349	2.227	1.952	1.908	1.779	1.593	-672	-29,7
Overige G25 ^b	1.735	1.718	1.645	1.611	1.454	1.369	1.179	-556	-32,1
Overige gemeenten	1.883	1.992	2.014	2.051	2.105	2.004	2.048	165	8,8
Landelijk	5.883	6.059	5.886	5.614	5.467	5.152	4.820	-1.063	-18,1

^a Dit zijn de vier steden met meer dan 250.000 inwoners: Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht.

^b Hieronder vallen de volgende gemeenten die 100.000 of meer inwoners hebben: Groningen, Almere, Emmen, Enschede, Zwolle, Apeldoorn, Arnhem, Ede, Nijmegen, Amersfoort, Haarlem, Haarlemmermeer, Zaanstad, Dordrecht, Leiden, Zoetermeer, Breda, Eindhoven, 's-Hertogenbosch, Tilburg, Maastricht.

Op gemeentelijk niveau is er nog meer verandering in de bevolkingsaantallen dan op landelijk niveau. Daarom zijn deze aantallen ook nog gerelateerd aan het aantal volwassen bewoners in die gemeenten. Dit laat het volgende beeld zien (tabel 2.2). De trends in de G4- en de overige G25-gemeenten zijn sterker in aantallen per 1.000 volwassen inwoners dan absoluut gezien. De trend van de overige gemeenten is juist minder sterk, maar net als bij de absolute aantallen stijgend. In tabel b1 in de bijlage is deze tabel opgenomen voor alle afzonderlijke G25-gemeenten. Bij alle G4-gemeenten is sprake van een afname in het aandeel ZAVP's, de afname is het minst sterk in Rotterdam. Bij de overige G25 gemeenten is het beeld meer gedifferentieerd. Er is overwegend sprake van een daling, maar in een enkele gemeente is het aandeel ZAVP's licht toegenomen.

Tabel 2.2 Aantal ZAVP's per 1.000 volwassen inwoners naar gemeenten, 2003-2009

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Toename (abs.)	Toename (%)
G4	1,4	1,4	1,3	1,2	1,1	1,0	0,9	-0,4	-32,6
Overig G25	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,5	-0,3	-35,1
Overige gemeenten	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0	6,0
Landelijk	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	-0,1	-20,1

Omdat er ook sprake kan zijn van een algemene stijging van criminaliteit in één of meer van de gemeenten, geven we ook het aandeel van de zeer actieve veelplegers in de verdachtenpopulatie van de verschillende gemeenten weer in tabel 2.3. Uit tabel 2.3 blijkt dat ook procentueel gezien de trends een vergelijkbare sterkte en richting hebben. In vergelijking met 2009 is het aandeel ZAVP per 100 verdachten gedaald van 5,6 naar 4,0% (een relatieve afname van 27,6%).

Tabel 2.3 Procentueel aandeel ZAVP's volwassen verdachten naar gemeenten, 2003-2009

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Toename (abs.)	Toename (%)
G4	5,6	5,5	5,1	4,4	4,2	4,2	4,0	-1,5	-27,6
Overig G25	4,5	4,2	3,9	3,7	3,4	3,3	3,2	-1,4	-30,2
Overige gemeenten	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,8	0,1	7,3
Landelijk	3,1	3,0	2,9	2,7	2,6	2,6	2,6	-0,6	-17,8

Minder ZAVP-vrouwen; gemiddelde leeftijd blijft constant

Tabel 3 laat de trends van ZAVP's naar leeftijd en sekse zien, voor de zeven cohorten in de periode 2003 tot en met 2009. Het aandeel vrouwen blijft relatief gering. Absoluut gezien is dit aandeel in de afgelopen vijf jaren nauwelijks afgenomen. In 2009

is het percentage vrouwen onder de ZAVP ten opzichte van 2003 met 1,7% punt gedaald. Relatief is sprake van een grote daling (-26,5%). De gemiddelde leeftijd van de groep ZAVP's is tot en met 2008 min of meer constant rond de 33 à 34 jaar, maar komt in 2009 voor het eerst onder de 33.

Tabel 3 Trends naar geslacht en leeftijd van de ZAVP's uit 2003-2009

	Cohort 2003	Cohort 2004	Cohort 2005	Cohort 2006	Cohort 2007	Cohort 2008	Cohort 2009	Toename (abs.)	Toename (%)
N	5.883	6.059	5.886	5.614	5.467	5.152	4.820	-1.063,0	-18,1
Geslacht (%)									
man	93,4	93,5	93,9	94,7	94,5	95,3	95,2	1,7	1,9
vrouw	6,6	6,5	6,1	5,3	5,5	4,7	4,8	-1,7	-26,5
Gem. leeftijd	33,6	33,8	33,9	33,8	33,3	33,0	32,5	-1,1	-3,3

Aandeel ZAVP's daalt binnen alle herkomstgroepen

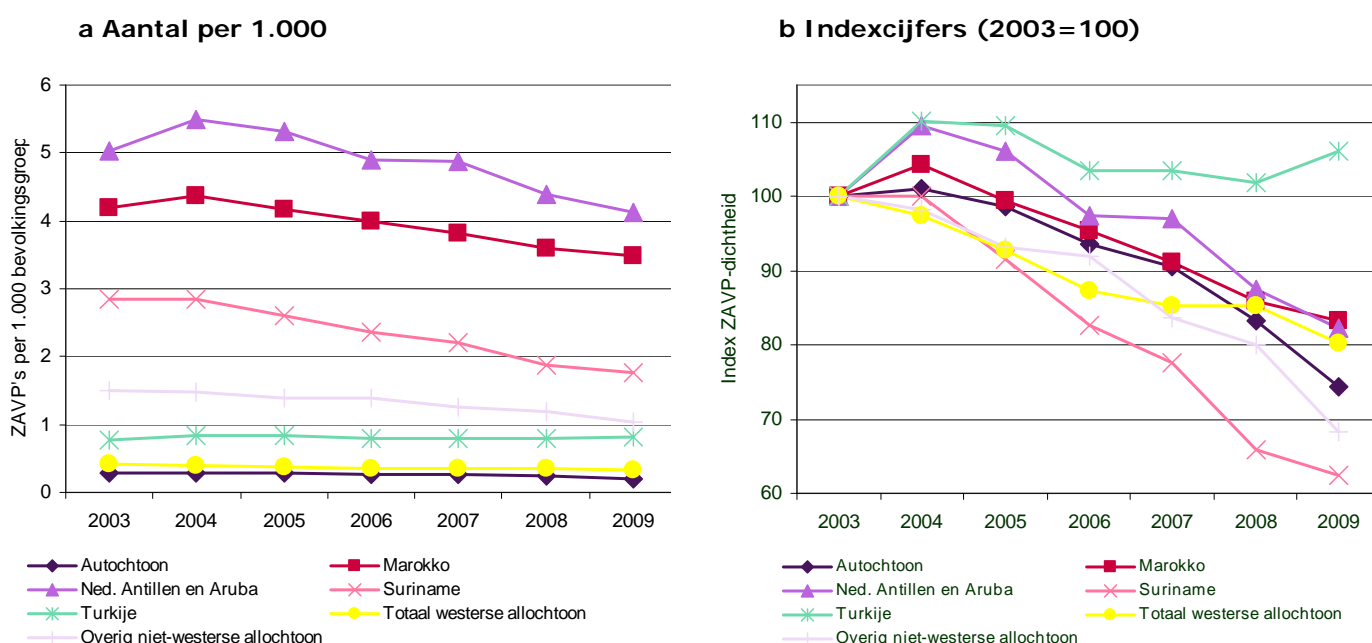
Het aandeel ZAVP's is niet evenredig verdeeld over de verschillende herkomstgroepen (figuur 1a). Er is sprake van een sterke oververtegenwoordiging van ZAVP's onder de Antillianen/Arubanen, Marokkanen en Surinamers. Deze resultaten zijn vergelijkbaar met die in de totale populatie verdachten (zie bijv.

Blom et al., 2005). De verschillen tussen de herkomstgroepen in de mate van oververtegenwoordiging zijn echter groter bij de ZAVP's dan in de totale populatie verdachten. De oververtegenwoordiging van Marokkanen, Antillianen en Surinamers in de groep ZAVP's is minimaal twee keer zo groot als in de totale populatie van verdachten.

In figuur 1b zijn dezelfde cijfers uitgedrukt in procentuele toe- of afname (indexcijfers), waardoor de trends beter vergelijkbaar zijn. Een kanttekening is dat bij groepen met kleine aantallen ZAVP's per 1.000 inwoners een lichte stijging zorgt voor een grotere verandering in indices dan bij de groepen met grotere aantallen ZAVP's per 1.000 inwoners.

De zeer sterke daling van het aandeel ZAVP's onder Surinamers zet door in 2009. Ten opzichte van 2003 is in 2009 dit aandeel met 38% gedaald. Onder bijna alle herkomstgroepen is sinds 2004 sprake van een afname in het aantal ZAVP's per 1.000 inwoners. Onder de Turken is er juist een stijging van het aandeel ZAVP's van 5% waarneembaar, hoewel het om kleine aantallen per 1.000 Turken gaat..

Figuur 1 Aantal ZAVP's per 1.000 volwassenen van herkomstgroep, 2003-2009

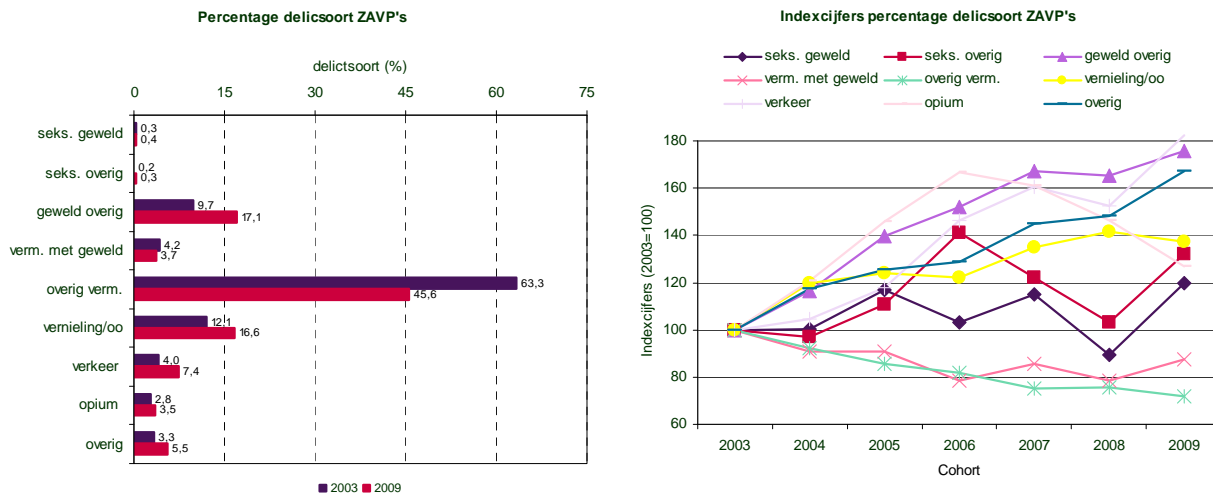
Aandeel vermogensdelicten ZAVP's daalt substantieel

Het totaal aantal geregistreerde delicten onder ZAVP's daalt. Dit komt vooral doordat het aandeel vermogensdelicten afneemt (zowel met als zonder geweld; zie figuur 2). Vermogensdelicten maken immers de hoofdmoot van de opgespoorde delicten van ZAVP's uit. Dit is in 2009 nog steeds het geval. Anderzijds zien we ook in figuur 2 dat binnen het totaal aantal delicten gepleegd door ZAVP's het aandeel van andere typen delicten toeneemt. De sterkste stijgingen ten opzichte van 2003 zijn te zien in 'geweld overig'-, verkeers- en opiumwetdelicten en overige delicten, het gaat hier om relatief kleine aantallen. Verder laten de trends van de seksuele delicten en seksuele geweldsdelicten een grillig beeld zien. Hierbij gaat het om zeer kleine aantallen.

Crimineel verleden ZAVP-cohorten steeds minder omvangrijk

Het criminele verleden van de verschillende cohorten verschilt over de tijd (tabel 4). De gemiddelde aantallen pv's en strafzaken uit het criminele verleden van ZAVP's zijn sterk gedaald. Dit is op zich logisch omdat leeftijd van de ZAVP's en hun criminele carrière afhankelijk van elkaar zijn. Daarentegen is de carrièrelengte van de ZAVP's niet veel korter geworden. Het lijkt dus in toenemende mate om een minder frequent plegende groep te gaan. Ook de gemiddelde strafdreiging van de delicten in de strafzaken uit de voorgeschiedenis laten een daling zien. De ontwikkelingen wijzen op een verschuiving naar een minder frequent plegende groep ZAVP's met een minder omvangrijk crimineel verleden en met minder ernstige feiten.

Figuur 2 Verdeling van de delictsoorten gepleegd door ZAVP's (%) in peiljaren 2003-2009

Tabel 4 Trends in leeftijd eerste pv/strafzaak en criminele achtergrondkenmerken ZAVP's 2003-2009

	Cohort 2003	Cohort 2004	Cohort 2005	Cohort 2006	Cohort 2007	Cohort 2008	Cohort 2009	Toename (abs.)	Toename (%)
Nmax	5.822	5.989	5.824	5.552	5.402	5.087	4.761		
Gem. leeftijd eerste pv	18,5	18,4	18,3	18,3	18,1	18,1	18,1	-0,5	-2,6
Aantal jaar sinds eerste strafzaak	19,0	19,0	18,9	18,8	18,6	18,6	18,6	-0,4	-2,2
Gem. aantal pv's	43,6	43,5	42,0	40,1	38,2	36,3	34,3	-9,4	-21,4
Gem. aantal strafzaken	40,1	39,5	37,8	35,6	33,4	31,6	28,8	-11,3	-28,2
Gem. strafdreiging* verleden	1534,2	1506,8	1490,6	1467,8	1451,1	1432,4	1417,4	-116,9	-7,6

* Voor een toelichting, zie box 2.

De aard van gesignaleerde problemen op leefgebieden licht veranderd

De reclassering screent de ZAVP's op de aanwezige problematiek in verscheidene leefgebieden zoals verslaving, huisvesting of financiën. Dit doet zij wanneer zij een plan van aanpak³ voor een ZAVP opstelt. De informatie over al dan niet gesignaleerde problemen op verschillende leefgebieden wordt vastgelegd in het landelijke cliëntvolgsysteem (CVS). Hierbij moet worden opgemerkt dat bij de reclassering in de recente jaren in toenemende mate gebruik is gemaakt

van de risicoinschattingsschalen (RISC),⁴ wat heeft geleid tot een toename van ontbrekende gegevens in het CVS over de problematiek. Met behulp van multiële imputatiemethoden⁵ is getracht toch een

³ Een plan van aanpak wordt onder meer opgesteld voor het leveren van een voorlichtings- of adviesrapportage, het executeren van een taakstraf, het uitvoeren van een toezicht vanwege een justitiële beslissing of het toeleiden naar een erkende zorginstelling.

⁴ Een probleem is dat met de komst van de risico-inschattingsschalen (RISC) het CVS onder meer op de probleemgebieden steeds slechter gevuld wordt, terwijl nog niet voor iedere veelpleger RISC-gegevens voorhanden zijn. Bovendien is de RISC zo fundamenteel anders gescoord dan de gegevens in het CVS dat deze gegevens niet als aanvulling op de CVS-gegevens kunnen worden gebruikt. Omdat de RISC in de loop der jaren voor steeds meer ZAVP's is ingevuld, is het mogelijk om dit in de toekomst wel nader te onderzoeken.

⁵ De switching regression methode van Van Buuren, Boshuizen en Knook (1999) is toegepast. Dit is een manier om waarden te schatten uit de waarden van kenmerken die wel bekend zijn. De aanname hierbij is dat de ontbrekende waarden missing at random zijn (MAR).

meer compleet beeld te krijgen. In 2009 is het percentage ontbrekende gegevens echter opgelopen tot 30% (ter vergelijking, in 2008 was dit nog 20,1%).⁶ De cijfers van 2009 worden wel gegeven, maar zijn

Dit betekent dat het al dan niet missing zijn afhankelijk is van enkel de kenmerken die ook gemeten zijn. De volgende kenmerken zijn gebruikt: de vijf probleemgebieden zelf, leeftijd, aantal eerdere justitiecontacten, aantal eerdere antecedenten, leeftijd 1e strafzaak, veroordelingsdichtheid, etniciteit, sekse, gemiddelde maximale strafdreiging in het verleden, opleidingsniveau en stedelijkheid woongemeente. Het gemiddelde van vijf imputatiesamples is genomen.

⁶ In een simulatiestudie tonen Blankers, Koeter en Schippers (2010) aan dat bij een missing van 50% nog valide schattingen kunnen worden verkregen boven andere gebruikte methoden.

slechts indicatief en daarom cursief weergegeven. In Tabel 5 staan de probleemgebieden van de ZAVP uit de periode 2003-2009 die gerapporteerd werden bij het opmaken van de plannen van aanpak van de reclassering.

Met enige voorzichtigheid kunnen we opmerken dat er sprake lijkt van de volgende trends:

- Er lijkt een lichte afname in de registratie van verslaving en gemiddeld een lichte toename in de registratie van psychische gezondheidsproblemen.
- Daarnaast signaleren we ook een toename in de mate waarin relationele en financiële problemen bij veelplegers worden gesignaleerd.

Tabel 5 Probleemgebieden in de plannen van aanpak van ZAVP's in 2003-2009

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009 ^a
N	5.822	5.989	5.824	5.552	5.402	5.087	4.761
Probleemgebied aanwezig							
<i>Ja gescoord in PVA (%)</i>							
Verslaving	72,5	71,7	70,9	69,9	68,1	66,9	64,3
Psychische gezondheid	38,1	39,4	40,1	41,1	41,2	42,9	42,6
Huisvesting	43,0	44,1	44,5	43,9	44,2	43,5	42,3
PV Financiën	43,4	43,6	45,5	46,2	46,9	47,6	47,0
Lichamelijke gezondheid	18,3	19,2	19,4	19,2	18,2	18,0	18,8
Relaties	35,7	37,8	38,8	40,1	41,1	41,6	42,3

^a De cijfers van deze kolom zijn minder betrouwbaar omdat het percentage ontbrekende gegevens in dit jaar 30% is.

Noot: De percentages zijn uitgerekend op door multivariate imputatiesampling aangevulde gegevens.

Insluiting ZAVP's daalt verder

In figuur 3 is voor de verschillende cohorten het percentage ZAVP's weergegeven dat in een peiljaar minimaal 1 dag gedetineerd is geweest (rechter-as) en de som van het aantal maanden dat ingesloten ZAVP's binnen het peiljaar vastzaten (linker-as). Uit de figuur blijkt dat het percentage ingesloten ZAVP's een piek bereikte in 2005. Het percentage ZAVP's dat is ingesloten laat na 2005 een daling zien. Deze trend zet door in 2009. Ruim 81% van de ZAVP's was in 2005 minimaal 1 dag ingesloten. Dit percentage is gedaald naar 71% in 2009. Wanneer ZAVP's ingesloten worden, wordt men gemiddeld rond de vier maanden ingesloten⁷. Ook dit gemiddelde daalt sinds 2005.

⁷ Het gaat hierbij om het aantal dagen dat is doorgebracht in de justitiële inrichting. Alleen als een verblijf in de politiecel aansluit met een verblijf in voorlopige hechtenis en/of een detentie dan wordt dat verblijf ook meegerekend

In de figuren 4a en 4b is de informatie uit figuur 3 voor ieder cohort uitgebreid met het percentage ZAVP's dat in de jaren erna is ingesloten. Met deze figuren kunnen zowel *tussen* als *binnen* de cohorten over maximaal zes jaar vergelijkingen worden gemaakt.

Als we het insluitingspercentage *tussen cohorten* vergelijken (de verschillend gekleurde staafjes binnen een peiljaar, in beide figuren zijn deze omkaderd) dan zien we een vergelijkbare dalende trend als in figuur 3. Ook in de jaren na het peiljaar daalt het percentage ingesloten ZAVP's.

Een vergelijking over de tijd *binnen* cohorten (aangegeven in kolommen met dezelfde kleur) biedt zicht op het carrièreverloop van cohorten ZAVP's in de tijd. Wanneer we de ontwikkelingen in de tijd binnen de cohorten bekijken, dan is in figuur 4a te zien dat voor ieder cohort het percentage ingesloten ZAVP's met het verloop van de jaren afneemt. Dit is onder meer te verklaren doordat niet iedere veelpleger

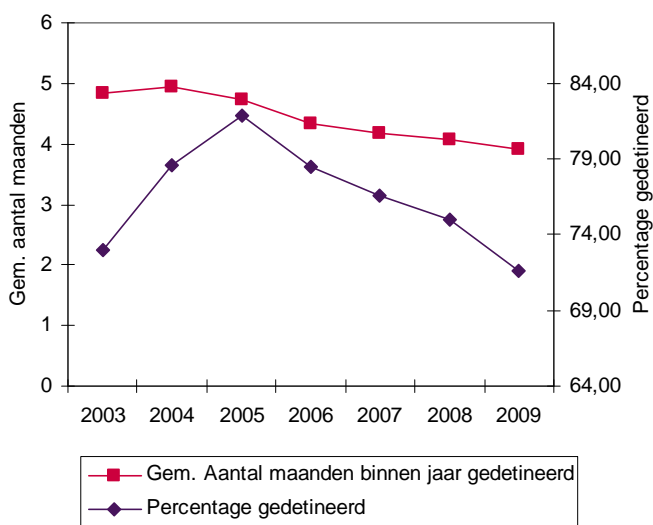

recidiveert en de strafrechtelijke carrières van ZAVP's op den duur afnemen omdat ze ouder worden. Uit figuur 4b blijkt dat, afgezien van een initiële stijging bij de cohorten 2003 en 2004, het gemiddeld aantal dagen van insluiting met de jaren afneemt.

sluiten aan bij de resultaten over de criminele carrièrekenmerken (tabel 2). In elk volgend cohort lijkt er sprake te zijn van een iets minder criminele doelgroep en binnen ieder cohort lijkt er in de tijd ook sprake te zijn van een afname van de ernst van de strafzaken.

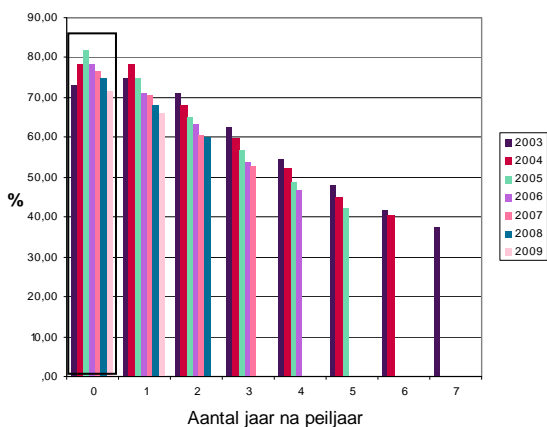
De dalingen in de tijd in het percentage ZAVP's dat wordt ingesloten en de gemiddelde insluitingsduur

Figuur 3 Percentage ingesloten ZAVP in peiljaar en gemiddelde cumulatieve verblijfsduur* naar peiljaar

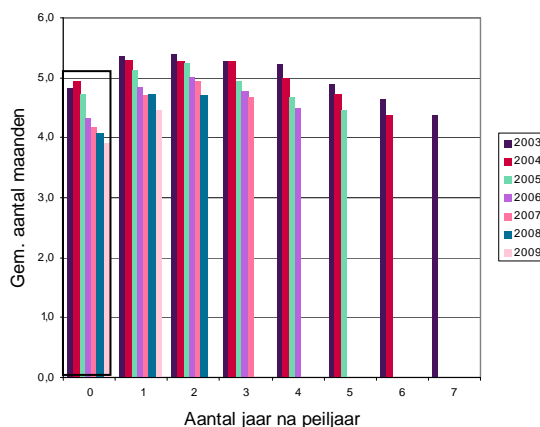

* De cumulatieve verblijfsduur is het totale aantal opgetelde maanden dat een persoon is ingesloten binnen 1-1 en 31-12 van het betreffende jaar.

Figuur 4a Percentage ZAVP's dat minimaal eenmaal ingesloten is, naar cohort en jaar na peiljaar

Figuur 4b Gemiddeld cumulatief aantal maanden dat ingesloten ZAVP's zijn ingesloten, naar cohort en jaar na peiljaar

Box 3 Aantal jongvolwassenen (18-24-jarigen) onder ZAVP's in de periode 2003-2009

We besteden extra aandacht aan de ZAVP's binnen de leeftijdsgroep 18-24-jarigen. Het aantal ZAVP's in deze leeftijdsgroep blijkt nog steeds toe te nemen (tabel 3.1). In de periode 2003-2009 is het aandeel 18-24-jarigen onder de ZAVP's flink gestegen van 18,8% naar 29,4%, terwijl het totaal aantal ZAVP's al jaren daalt. In absolute aantallen zijn er in 2009 311 personen bijgekomen, een stijging 28,2% ten opzichte van 2003.

Tabel 3.1 Aantal en aandeel jongvolwassenen onder de ZAVP's uit de periode 2003-2009

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Toename abs.	Toename (%)
18-24-jarige overige									
veelpleger	1.359	1.510	1.459	1.597	1.718	1.772	1.834	475	35,0
18-24-jarige ZAVP	1.104	1.186	1.202	1.239	1.351	1.397	1.415	311	28,2
% van alle verdachten	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,8	0,2	28,6
% van alle ZAVP	18,8	19,6	20,4	22,1	24,7	27,1	29,4	10,6	56,4

¹ 11 of meer antecedenten ooit, maar niet 11 of meer antecedenten in de afgelopen vijf jaar.

Om te zien of de samenstelling van deze groep veranderde in de periode 2003-2009 is gekeken naar een aantal achtergrondkenmerken (tabellen 3.2 en 3.3). Uit tabel 3.2 is af te lezen dat in de tijd de gemiddelde leeftijd, carrière duur en startleeftijd nauwelijks zijn veranderd. Wel is het gemiddeld aantal strafzaken (-3,5) en antecedenten (-1,1) dat men in het verleden heeft opgebouwd afgenomen. Ook de gemiddelde maximale strafdreiging van strafzaken in het verleden is afgenomen (-151 dagen). Verder blijkt uit de tabel dat de ISD-maatregel in beperkte mate wordt opgelegd aan jongvolwassen ZAVP's. Van de 18-24-jarigen die in 2003 tot de groep ZAVP's kon worden gerekend, hebben er 33 in hun jongvolwassen levensfase (18 tot en met 24 jaar) een ISD-maatregel opgelegd gekregen (meting over de periode tot en met 2011). Het aantal ZAVP's dat in hun jongvolwassen levensfase een ISD krijgt opgelegd, komt in de jaren erna niet boven de 56 uit (maximum aantal in 2006).

Tabel 3.2 Leeftijd en criminele achtergrondkenmerken jongvolwassen ZAVP's uit de periode 2003-2009

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Toename abs.	Toename (%)
Leeftijd	21,4	21,3	21,3	21,3	21,2	21,2	21,1	-0,3	-1,2
Carrière lengte	6,7	6,6	6,7	6,8	6,6	6,6	6,7	0,0	0,0
Leeftijd inschrijving 1 ^o	15,7	15,7	15,6	15,5	15,6	15,6	15,4	-0,3	-1,7
strafzaak									
Aantal eerdere strafzaken	15,2	14,5	13,4	13,0	12,5	12,4	11,8	-3,5	-22,8
Gemiddelde maximale strafdreiging in verleden in dagen	1688,4	1648,2	1615,0	1583,5	1582,2	1549,8	1537,4	-151,0	-8,9
Leeftijd 1e delict	14,8	14,6	14,7	14,7	14,6	14,7	14,5	-0,3	-2,0
Aantal eerdere antecedenten	18,2	17,9	17,3	17,4	17,2	17,2	17,1	-1,1	-6,0
Aantal ISD-maatregelen ooit opgelegd ¹	33	50	56	56	50	39	25		

¹ Het gaat hierbij om aantallen ISD-maatregelen van jovo-ZAVP's die ze in de periode oktober 2004 t/m juni 2010 opgelegd hebben gekregen. Dit betekent dat jovo-ZAVP's uit 2003 een aanzienlijk langere tijd hebben gehad om een ISD-vonnis te krijgen dan die uit 2008.

Uit tabel 3.3 blijkt vooral dat het aandeel Antillianen/Arubanen en Turken onder de 18-24-jarigen ZAVP's is gestegen met respectievelijk 61% en 43%. Absoluut gaat het om kleine aantallen, dus blijft het percentage

in de totale groep 18-24-jarigen ZAVP's klein. Als we de aantallen relateren aan de totale JOVO-bevolkingen per herkomstgroep dan zien we dat de 'veelplegersdruk' onder Antillianen is verdubbeld en onder Turken met 74% is toegenomen. Onder alle herkomstgroepen blijkt het aantal jongvolwassen ZAVP's toegenomen. Jongvolwassen ZAVP's komen voor twee derde uit de G4-gemeenten. Deze verhouding heeft wel een dalende trend. In de periode 2003-2009 zijn de grootste verschuivingen waarneembaar in de arbeidspositie en het gevolgde onderwijs. Het percentage 18-24-jarigen ZAVP's dat geregistreerd staat als werkloos of arbeidsongeschikt daalt van 77% tot 69%. Het percentage ZAVP's dat onderwijs volgt, is toegenomen (van 3% naar 13%) en met name het aandeel ZAVP's dat minimaal onderwijs op havo-niveau heeft genoten is duidelijk gestegen (van 10% naar 18%).

De gesignaleerde problematiek onder de jongvolwassen ZAVP's is in de tijd relatief constant. De enige twee uitzonderingen hierop vormen de stijgingen in de aandelen ZAVP's met relatie- en psychische problematiek. In vergelijking met de gehele groep ZAVP (tabel 5) komt verslaving minder vaak voor, terwijl psychische problemen juist vaker voorkomen onder jongvolwassen ZAVP's.

Tabel 3.3 Sekse, etniciteit, arbeidspositie, opleidingsniveau en problematiek jongvolwassen ZAVP's uit de periode 2003-2009

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Toename (abs).	Toename (%)
<i>Sekse (%)</i>	1.030	1.118	1.107	1.159	1.271	1.323	1.348		
Man	97,6	96,9	97,2	97,2	97,5	98,1	98,1	0,5	0,5
Vrouw	2,4	3,1	2,8	2,8	2,5	1,9	1,9	-0,5	-20,6
<i>Etniciteit (%)</i>									
Nederland	41,3	41,8	44,8	42,7	43,8	42,1	38,6	-2,7	-6,5
Marokko	27,5	27,2	24,5	25,4	25,0	23,9	25,3	-2,2	-7,9
Ned. Antillen en Aruba	3,8	3,8	4,2	3,5	4,5	5,3	6,1	2,3	60,7
Suriname	6,6	6,1	4,9	5,7	6,1	5,6	8,0	1,4	21,4
Turkije	4,4	4,8	5,2	5,6	4,2	5,6	6,2	1,9	42,6
Overig Westers	7,6	7,7	7,6	8,1	8,3	7,9	7,3	-0,2	-3,0
Overig niet-Westers	8,9	8,5	8,7	8,9	8,1	9,6	8,5	-0,5	-5,3
<i>Aantal JOVO-ZAVP's per 1.000</i>									
<i>JOVO's in de bevolkingsgroep</i>									
Nederland	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,1	16,0
Marokko	7,9	8,6	7,7	8,4	9,1	8,9	9,6	1,6	20,7
Ned. Antillen en Aruba	2,3	2,5	2,8	2,5	3,4	4,0	4,6	2,3	102,8
Suriname	2,0	1,9	1,5	1,9	2,2	2,1	3,0	1,0	52,0
Turkije	1,2	1,4	1,5	1,7	1,4	1,9	2,1	0,9	74,3
Overig Westers	0,8	0,9	0,9	1,0	1,1	1,0	0,9	0,1	12,8
Overig niet-Westers	1,4	1,4	1,4	1,6	1,6	1,9	1,6	0,3	19,8
<i>G4-gemeente</i>									
Nee	31,8	32,4	32,2	31,9	32,8	33,5	35,4	3,7	11,6
Ja	68,2	67,6	67,8	68,1	67,2	66,5	64,6	-3,7	-5,4
<i>Arbeitspositie (%)</i>									
Werkloos/(gedeeltelijk) arbeidsongeschikt	77,2	74,0	72,5	70,1	68,4	67,3	68,9	-8,2	-10,6
Los/vast werk	13,7	14,9	15,0	15,5	16,9	16,4	17,4	3,7	27,3
Heeft werk	1,5	1,4	1,7	1,7	1,7	1,5	0,2	-1,3	-88,2
Schoolgaand	3,3	4,7	5,8	7,4	8,0	9,5	12,9	9,6	296,1
Overig	4,4	5,0	5,0	5,3	5,0	5,3	0,6	-3,8	-86,8

Tabel 3.3 (vervolg)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Toename (abs.)	Toename (%)
<i>Opleidingsniveau (%)</i>									
Geen (vervolg)onderwijs	26,4	26,1	24,6	25,3	24,4	23,4	25,3	-1,1	-4,2
Lager vervolgonderwijs zonder diploma	43,0	42,3	43,5	41,2	40,1	40,3	40,1	-2,9	-6,8
Lbo, (m)ulo, mavo	14,6	14,9	14,1	14,7	15,2	13,8	15,8	1,2	7,9
havo/vwo/mbo/hbo/wo	9,8	10,5	11,3	13,5	15,0	16,7	18,1	8,3	84,5
Niet ingevuld	6,1	6,2	6,6	5,3	5,3	5,8	0,7	-5,4	-88,6
Onbekend ^a	26,4	26,1	24,6	25,3	24,4	23,4	25,3	-1,1	-4,2
<i>Problematiek (%)</i>									
Verslaving	55,0	52,2	49,9	52,5	52,1	51,4	51,0	-4,0	-7,3
Psychisch	40,2	41,7	43,5	44,5	45,0	44,5	46,1	5,9	14,7
Huisvesting	40,2	40,3	39,6	41,5	42,4	40,9	40,9	0,7	1,7
Financieel	48,2	47,7	48,2	49,3	50,7	50,0	50,1	1,9	3,9
Lichamelijk	11,8	12,9	14,0	15,1	13,6	12,0	14,0	2,2	18,4
Relaties	38,9	43,2	43,5	46,5	46,9	46,4	47,1	8,2	21,2

^a Deze categorie komt als zodanig voor in het CVS en wordt intact gelaten.

Noot: CVS-data is aangevuld met behulp van multiële imputatie.

Omvang recidive daalt verder, ernst blijft stabiel

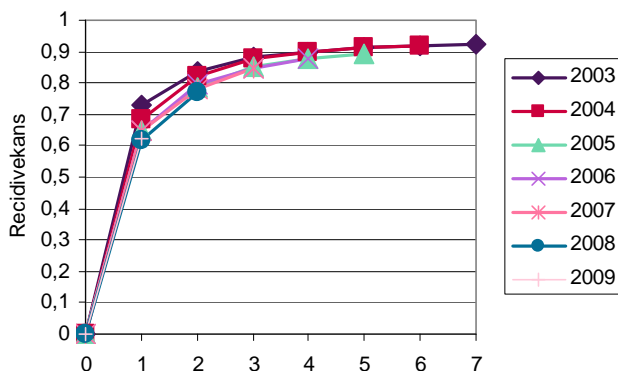
We onderscheiden vier aspecten van recidive: prevalentie, frequentie, omvang en gemiddelde strafdreiging (zie bijlage box 5). De recidiveprevalentie geeft aan welke proportie ZAVP's recidiveert en binnen welke termijn (figuur 5a). De proportie ZAVP's die recidiveert laat tussen 2003-2005 een daling zien, blijft in de cohorten erna min of meer gelijk en vertoont in 2009 opnieuw een lichte daling (hoewel van deze laatste groep slechts 1 observatiejaar beschikbaar is).

De recidivefrequentie geeft aan hoe vaak recidivisten onder de ZAVP's recidiveren. Uit figuur 5b blijkt dat voor de cohorten 2004-2007 de recidivefrequentie in het eerste jaar is gedaald ten opzichte van cohort 2003. In het cohort 2009 lijkt opnieuw sprake van een lichte afname. Ook de recidiveomvang van de groep ZAVP's (figuur 5c) laat in 2009 een sterkere afname zien. De 2- tot en met 7-jaars recidivefrequentie en -omvang laten ongeveer hetzelfde patroon zien (niet afgebeeld, zie tabellen b3 en b4 in de bijlage).

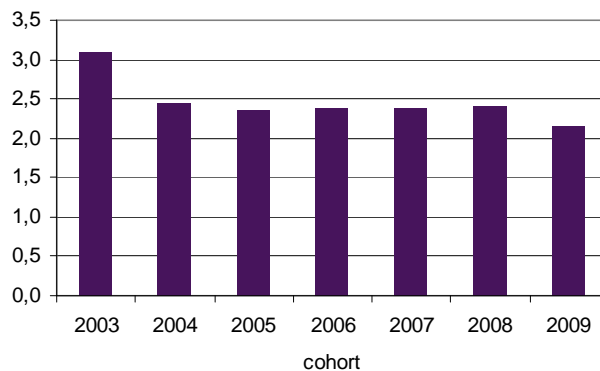
Tot slot wordt in figuur 5d de ernst van de 1- en 2-jarige recidivedelicten weergegeven in termen van de gemiddelde strafdreiging. Deze is na een afname in de periode 2003-2006 in 2007 gelijk gebleven en weer gestegen in 2008. De ernst van de 1-jarige recidivedelicten daalt weer voor cohort 2009. Kort-

om, de recidive laat een lichte daling zien. Dit geldt zowel voor de prevalentie en de frequentie als voor de omvang van de recidive. De ernst van de recidivedelicten na een stijging in het laatste jaar weer gedaald.

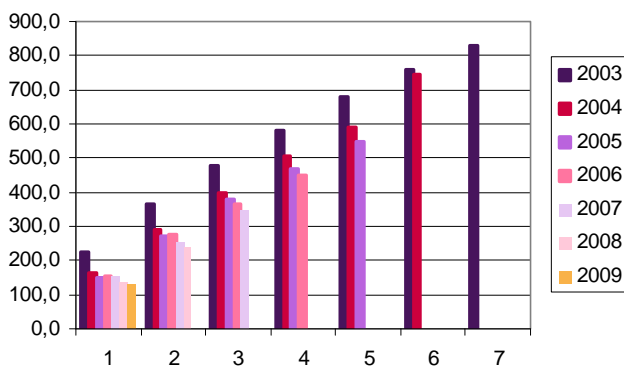
Figuur 5a Recidiveprevalentie

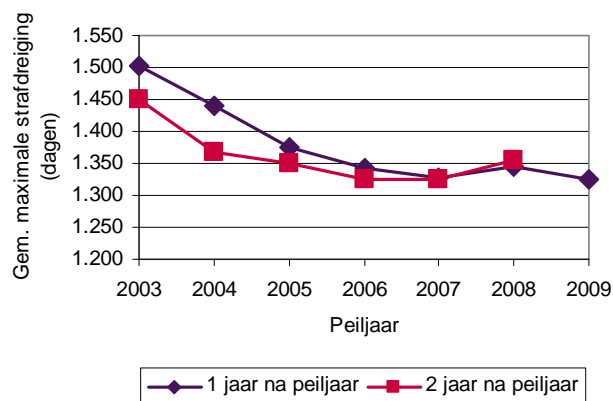
Figuur 5b Gemiddelde Recidivefrequentie 1 jaar na peiljaar onder recidivisten

Figuur 5c Recidiveomvang 1 jaar na peiljaar

Figuur 5d Gemiddelde maximale strafdreiging

Kanttekeningen

Er zijn diverse factoren die ervoor kunnen zorgen dat trends in de aantallen verdachten en misdrijven vertekend worden. Vanaf medio 2008 zijn de bedrijfsprocesssystemen van de politie geleidelijk vervangen door de Basisvoorziening Handhaving (BVH). Eind 2009 zijn alle politiekorpsen overgegaan op dit systeem. De invoering hiervan is niet zonder opstartproblemen geweest en heeft geleid tot minder opsporingscapaciteit bij de politie (KLPD dienst IPOL, 2010, p. 17). Het is mogelijk dat hierdoor minder criminaliteit succesvol is opgespoord dan in voorgaande jaren. Dit zou dan ook gevolgen kunnen hebben voor de instroom bij het OM en ook voor de recidive op justitieniveau. Ook het OM is in deze periode overgegaan naar een nieuw bedrijfsprocessensysteem, het Geïntegreerd Processysteem Strafrecht (GPS). Hierdoor ontstond vertraging in de registratie van pv'sl bij het OM (Openbaar Ministerie, 2012, p. 5). Wat

betreft ingeschreven strafzaken is er een sterke daling geweest in 2010 gevolgd door een stijging in 2011. Dit kan weer invloed hebben gehad op het laatste meetjaar van de justitiële recidive van de ZAVP's.

Tevens merken we op dat in de loop der jaren het CVS minder goed is gevuld. Op het moment is het nog niet mogelijk om voor de ZAVP's deze gegevens aan te vullen uit de RISC, maar die vulling verbetert wel. Het betekent dat de CVS-gegevens voor de laatste jaren steeds minder zeker worden en voor 2009 hoogstens als indicatief moeten worden gezien. Ondanks deze kanttekeningen kan er ook sprake zijn van een werkelijke daling in de criminaliteit van ZAVP's. Ten eerste blijkt namelijk uit de cijfers dat de daling in ZAVP's al inzette voor de overgang naar nieuwe systemen. We zien ook niet een extra sterke daling na de invoering. Ten tweede blijkt uit de integrale veiligheidsmonitor dat slachtofferschap

sinds 2005 een dalende trend laat zien (IVM, 2012, p. 134).

Conclusie

De nieuwste statistieken op geaggregeerd niveau van de Monitor Veelplegers laten het volgende zien:

- Het aantal ZAVP's is landelijk voor het vijfde opeenvolgende jaar afgenomen. Vergeleken met 2003 zijn er 18,1% minder ZAVP's.
- In de G4-gemeenten is het aantal ZAVP veel sterker gedaald dan op landelijk niveau; het aantal ZAVP's neemt in deze gemeenten relatief met 29,7% af.
- Het percentage pv's dat voor rekening komt van de groep ZAVP's is in 2009 opnieuw gedaald en is nu 6,4% van het totaal aantal pv's in de verdachtenpopulatie.
- De daling in de recidive zet in het meest recente cohort door. Zowel het percentage recidivisten onder de ZAVP's als de frequentie en omvang van recidive zijn afgenomen.

De aanpak van de veelplegers heeft drie hoofddoelstellingen. Het aantal ZAVP's moet afnemen, hun relatieve aandeel in de geregistreerde criminaliteit moet kleiner worden en hun recidive moet omlaag. De hier getoonde statistieken wijzen in deze richting, maar onduidelijk blijft wat daarvan de oorzaken zijn. De vraag of de cijfermatige ontwikkeling in de resultaten van de Monitor Veelplegers het directe gevolg is van het gevoerde beleid op dit terrein of van meer subtiele registratie-effecten, kan op grond van de in dit onderzoek verzamelde gegevens niet worden beantwoord. Uit eerder onderzoek is wel gebleken dat de ISD-maatregel effectief lijkt te zijn in de reductie van recidive onder de ZAVP's (Tollenaar & Van der Laan, 2012).

Met betrekking tot de achtergronden van de veelplegers, de delicten waarvan zij worden verdacht en hun justitiële criminele verleden tonen de uitkomsten van deze meting het volgende aan:

- De gemiddelde leeftijd van de ZAVP's lijkt in de afgelopen jaren licht te zijn gedaald. In 2009 is deze voor het eerst beneden de 33 jaar.
- In tegenstelling tot de totale populatie ZAVP's neemt het aantal en aandeel jongvolwassenen ZAVP's nog steeds toe. Mogelijk spelen veranderingen in prioriteiten en beschikbare capaciteit in de opsporing hierbij een rol. Het is immers denkbaar dat wanneer er steeds meer oudere veelplegers van de straat verdwijnen de politie meer

capaciteit beschikbaar heeft voor de opsporing van jongere veelplegers. De ernst van de delicten (in termen van strafdreiging) neemt echter wel af waardoor er sprake is van een minder zware groep jongvolwassen zeer actieve veelplegers.

- Het aantal ZAVP's is, met uitzondering van de Turken (hoewel het hierbij om een gering aantal ZAVP's per 1.000 volwassen Turken gaat), in alle herkomstgroepen over de totale periode gedaald. De daling is het sterkst onder de Surinamers; het aantal Surinaamse ZAVP per 1.000 Surinaamse inwoners is met 38% afgenomen.
- Het aandeel vermogensdelicten onder ZAVP's is opnieuw gedaald en het aandeel openbare-orde delicten en geweldsdelicten neemt verder toe (het gaat hierbij echter wel om een gering aantal van het totale aantal feiten onder ZAVP's).
- De door de reclassering gesignaleerde problemen op diverse leefgebieden van de groep lijken ongeveer gelijk te zijn gebleven. Hierbij moeten we wel opmerken dat het aantal ZAVP's waarover deze gegevens ontbreken met de jaren sterk toeneemt. De resultaten over 2009 moeten dan ook zeer voorzichtig worden geïnterpreteerd. Als deze trend zich in een volgende meting doorzet dan kunnen we hierover niet meer rapporteren.
- De recente ZAVP-cohorten hebben in hun verleden minder pv's en minder strafzaken opgebouwd. Hun criminele carrière duurt gemiddeld even lang als die van het oudste ZAVP-cohort. De nieuwe ZAVP lijken dus met ieder nieuw cohort minder actief te zijn dan hun voorgangers.
- De recente ZAVP-cohorten hebben strafzaken met een lagere strafdreiging in hun verleden dan de oudere ZAVP-cohorten.
- De ZAVP's zijn minder vaak en gemiddeld korter ingesloten.

Kortom, het aandeel van de ZAVP's in de geregistreerde totale criminaliteit neemt af, net als hun absolute groepsomvang. De nieuwe cohorten van ZAVP's worden gemiddeld iets jonger en hun criminele carrière is gemiddeld minder lang en minder ernstig. Ook de recidive onder de ZAVP's lijkt in de meest recente jaren af te nemen. Daarentegen wordt de groep ZAVP's in de leeftijd 18-24 jaar juist steeds groter. Deze groep heeft niet meer problemen op leefgebieden in vergelijking met de oudere ZAVP's, maar is wel anders van samenstelling. Het is mogelijk dat hier sprake is van selectieve rechtshandhaving gericht op veelplegers in deze leeftijd. Het totale aandeel van verdachten onder 18-24-jarigen neemt sinds 2008 immers juist af.

Literatuur

- Blankers, M., Koeter, M.W.J., & Schippers, G.M. (2010). Missing data approaches in eHealth research: Simulation study and a tutorial for nonmathematically inclined researchers. *Journal of Medical Internet Research*, 12(5): e54.
- Blom, M., Oudhof, J., Bijl, R.V., & Bakker, B.F.M. (red.). *Verdacht van criminaliteit; allochtonen en autochtonen nader bekeken*. Den Haag, WODC/CBS, 2005. Cahier 2005-2.
- Buuren, S. van, Boshuizen, H.C., & Knook, D.L. (1999). Multiple imputation of missing blood pressure covariates in survival analysis. *Statistics in Medicine*, 18, 681-694.
- KLPD: Dienst IPOL (2010). *Verdachtenbeeld 2009: Een analyse van gegevens op basis van gegevens uit het HKS*. KLPD: Zoetermeer.
- Ferwerda, H. Kleemans, E., Korf, D., & Van der Laan, P. (2003). Veelplegers. *Tijdschrift voor criminologie*, 45, 110-118.
- Openbaar Ministerie (2012). *Jaarbericht 2011*. Wormerveer: DDPP Document Partners.
- Tollenaar, N., Meijer, R.F., Huijbrechts, G.L.A.M, Blom, M, & Harbachi, S. el. (2007). *Monitor veelplegers 2003-2006: Jeugdige en zeer actieve veelplegers in kaart gebracht*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 256.
- Tollenaar, N., & Van der Laan, A.M. (2012). *Effecten van de ISD-maatregel*. Den Haag: WODC. Factsheet 2012-1.
- Wartna, B.S.J., Blom, M., & Tollenaar, N. (2008). *De WODC-Recidivemonitor*. Den Haag: WODC.
- Wittebrood, K., & P. Nieuwbeerta (2006). Een kwart eeuw stijging in geregistreerde criminaliteit: Vooral meer registratie en nauwelijks meer criminaliteit. *Tijdschrift voor Criminologie*, 48(3), 227-242.

Deze reeks omvat korte verslagen van onderzoek dat door of in opdracht van het WODC is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud het standpunt van de Minister van Veiligheid en Justitie weergeeft.

Alle rapporten van het WODC zijn gratis te downloaden van www.wodc.nl.

Bijlage

Box 4 Belangrijke begrippen

Peiljaar: Het jaar waarin wordt gekeken of een persoon met minimaal 1 proces-verbaal voorkomt in de politiegegevens en tot de ZAVP's kan worden gerekend.

Proces-verbaal (pv): Een akte van de politie waarin een persoon als verdachte wordt aangemerkt van één of meerdere delicten.

Delict: Een omschrijving van een (set) strafbare handeling(en). Delicten kunnen worden ingedeeld in overtredingen of misdrijven. In deze studie worden alleen misdrijven meegenomen.

Strafdreiging: De volgens de wet maximaal op te leggen straf bij een overtreden specifiek wetsartikel of combinatie van wetsartikelen.

Insluiting: Verblijf in een penitentiaire inrichting, forensisch psychiatrisch centrum, of detentiecentrum (vreemdelingenbewaring), soms in combinatie met verblijf in een politiecel.

Cohort: een groep van individuen die in een peiljaar tot de groep ZAVP's gerekend worden.

Box 5 Maten van recidive

In deze factsheet worden vier verschillende aspecten van recidive gebruikt. De recidive wordt telkens geteld in termen van strafzaken die *na het peiljaar worden ingeschreven* naar aanleiding van een misdrijf, die met een geldige afdoening worden afgedaan *of* nog niet afgedaan zijn (zie voor een complete lijst van geldige afdoeningen Wartna, Blom en Tollenaar, 2008).

De vier recidiveaspecten zijn:

- a *Recidiveprevalentie*: Het percentage veelplegers dat opnieuw in contact komt met justitie naar aanleiding van een geldige strafzaak. Deze maat laat zien welk percentage er weer opnieuw geregistreerd crimineel actief is.
- b *Recidivefrequentie*: Het gemiddelde aantal recidivestrafzaken per recidivist. Deze maat geeft aan hoe vaak *de recidivisten* onder de veelplegers recidiveren met een nieuwe geldige strafzaak.
- c *Recidiveomvang*: Het aantal nieuwe strafzaken per 100 veelplegers. Deze maat laat zien of de totale omvang van de geregistreerde criminaliteit verandert over de tijd, rekening houdend met de grootte van de cohort. Hierin tellen ook de veelplegers mee die geen nieuwe justitiecontacten hebben.
- d *Gemiddelde maximale strafdreiging*: Het gemiddelde strafmaximum van het wetsartikel van het zwaarste delict in de recidivezaken, in dagen. Deze maat laat zien of er ontwikkelingen zijn in de 'ernst' van de strafzaken tegen veelplegers. Het strafmaximum is echter slechts een ruwe indicatie van de werkelijke ernst omdat de rechter binnen een wetsartikel nog aanzienlijke ruimte is om de ernst te bepalen.

Tabel b1 Aantal ZAVP's per 1.000 volwassen inwoners naar gemeente, 2003-2009

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Toename absoluut	Toename (%)
Groningen	1,20	1,18	1,23	1,18	1,04	0,95	0,70	-0,50	-41,47
Almere	0,33	0,34	0,45	0,42	0,42	0,37	0,39	0,06	18,16
Emmen	0,28	0,27	0,37	0,34	0,37	0,37	0,24	-0,04	-14,42
Enschede	0,63	0,73	0,77	0,67	0,57	0,45	0,40	-0,23	-35,89
Zwolle	0,52	0,59	0,51	0,56	0,48	0,48	0,43	-0,09	-17,36
Apeldoorn	1,31	1,21	0,99	1,04	0,87	0,80	0,80	-0,51	-39,23
Arnhem	1,20	1,12	1,09	0,95	0,83	0,62	0,57	-0,64	-52,90
Ede	0,67	0,66	0,45	0,62	0,49	0,54	0,52	-0,15	-21,80
Nijmegen	0,97	0,98	0,92	1,08	0,93	0,73	0,44	-0,54	-54,99
Amersfoort	0,55	0,61	0,65	0,73	0,56	0,50	0,56	0,01	1,72
Utrecht	1,58	1,61	1,41	1,20	1,08	0,97	0,90	-0,68	-43,07
Amsterdam	1,19	1,20	1,09	0,94	0,96	0,87	0,72	-0,47	-39,29
Haarlem	0,69	0,61	0,55	0,49	0,42	0,41	0,27	-0,42	-60,36
Haarlemmermeer ^a	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zaanstad	0,40	0,38	0,26	0,25	0,19	0,19	0,13	-0,27	-67,37
Dordrecht	1,21	1,10	1,06	1,09	1,09	0,94	0,68	-0,52	-43,37
's-Gravenhage	1,44	1,43	1,38	1,16	1,03	1,04	0,93	-0,51	-35,32
Leiden	1,08	1,14	1,14	0,92	1,09	0,91	0,85	-0,23	-20,92
Rotterdam	1,41	1,55	1,56	1,43	1,45	1,30	1,17	-0,24	-17,20
Zoetermeer	0,25	0,27	0,17	0,16	0,15	0,22	0,21	-0,04	-16,73
Breda	0,60	0,66	0,66	0,64	0,54	0,63	0,55	-0,05	-8,51
Eindhoven	0,76	0,83	0,65	0,60	0,52	0,56	0,44	-0,32	-41,88
's-Hertogenbosch	0,72	0,57	0,63	0,54	0,46	0,47	0,36	-0,36	-50,22
Tilburg	0,70	0,65	0,68	0,68	0,73	0,77	0,72	0,02	2,49
Maastricht	0,68	0,61	0,55	0,54	0,33	0,36	0,34	-0,34	-50,31
Overige gemeenten	0,22	0,23	0,23	0,24	0,24	0,23	0,23	0,01	6,05
Landelijk	0,47	0,48	0,47	0,44	0,43	0,40	0,37	-0,09	-20,13

^a De aantallen in gemeente Haarlemmermeer zijn zo laag dat de trend niet betrouwbaar kan worden weergegeven.

Tabel b2 Recidiveprevalentie van recidiverende ZAVP in de periode 2003-2009

	1	2	3	4	5	6	7
2003	0,73	0,84	0,88	0,90	0,91	0,92	0,93
2004	0,68	0,82	0,88	0,90	0,91	0,92	
2005	0,65	0,79	0,85	0,88	0,90		
2006	0,65	0,79	0,85	0,88			
2007	0,65	0,78	0,85				
2008	0,62	0,77					
2009	0,62						

Tabel b3 Gemiddelde Recidivefrequentie onder recidiverende ZAVP in de periode 2003-2009

	1	2	3	4	5	6	7
2003	3,1	4,4	5,5	6,5	7,5	8,3	9,1
2004	2,5	3,6	4,6	5,7	6,5	8,2	
2005	2,4	3,5	4,5	5,4	6,2		
2006	2,4	3,5	4,4	5,2			
2007	2,4	3,5	4,4				
2008	2,4	3,3					
2009	2,2						

Tabel b4 Recidiveomvang onder ZAVP in de periode 2003-2009

	1	2	3	4	5	6	7
2003	223,5	363,4	477,4	580,1	679,4	757,3	831,2
2004	165,7	291,8	400,6	505,1	589,8	744,5	
2005	151,9	269,9	380,6	468,2	548,3		
2006	153,5	274,7	366,5	451,5			
2007	153,8	254,9	344,7				
2008	135,6	237,4					
2009	132,5						